

حکومت اسلامی

در احادیث شیعه

(یک کتاب در یک مقاله)

رضا استادی

در آغاز کتاب «حکومت اسلامی» تألیف امام خمینی - رضوان الله تعالی علیه - آمده

است:

ولایت فقیه از موضوعاتی است که تصور آن موجب تصدیق می شود و چندان به برهان احتیاج ندارد؛ به این معنا که هر کس عقاید و احکام اسلام را حتی اجمالاً دریافته باشد چون به «ولایت فقیه» برسد و آن را به تصور آورد بی درنگ تصدیق خواهد کرد و آن را ضروری و بدیهی خواهد شناخت.^۱

اگر بخواهیم این نظریه فقهی محکم را توضیح دهیم باید به این منظور تمام قرآن مجید و روایات اسلامی - اعم از احادیث شیعه و سنی - و فقه مدون اسلام را مطالعه، و مورد دقت و تأمل قرار دهیم. یک بخش از این کار یعنی مطالعه احادیث شیعه، توسط مؤلفان کتاب «الحکومة الاسلامیة فی احادیث الشیعة الامامیة» انجام شده است.

در این کتاب ۷۷۵ حدیث از حدود هشتاد کتاب حدیثی شیعه استخراج شده که مجموعه این احادیث همان نظریه امام خمینی - رضوان الله تعالی علیه - را به خوبی روشن می کند.

در این احادیث مطالبی را با حدود ۱۴۰ عنوان می یابیم که همه آن ها از لوازم و ملازمات حکومت در اسلام است. فهرست محتوای احادیث مذکور به این شرح است:

ولایت و حکومت از پایه های اسلام است .

حاکم اعوانی دارد: قاضی، حاسب، امیر، امین، عریف، کسی که حدّ جاری کند . امیرالحاج و قاسم (قسمت کننده) بیت المال .

امام مسلمین^۲ نسبت به آن چه در دست مردم است اولویت دارد .

امام مسلمین در امور مردم امین شمرده می شود .

خیر خواهی و نصیحتِ امام مسلمین واجب است .

شکستن بیعت امام جایز نیست .

مخالفت فرمان امام جایز نیست .

بر امام رعایت عدالت و بر مردم اطاعت از او واجب است .

دفاع از امام واجب است .

شنیدن دشنام به امام و نیز شنیدن غیبت و بدگویی او جایز نیست .

استخفاف به امام عادل و ترکِ یاری او در برابر دشمنان حرام است .

خروج بر امام عادل جایز نیست .

جایز است که امام غیر از خمس و زکات مبلغ دیگری از مردم بگیرد .

رسول خدا - صلی الله علیه و آله - از ساختن دیوار برای باغ ها جلوگیری کرد که عابرین بتوانند از میوه آن درخت ها استفاده کنند .

امام می تواند از غیر مواردی که خمس در آن ها وارد شده است خمس بگیرد .

امام می تواند مردم را از دادن زکات معاف کند .

امام می تواند خمس و انفال را بر مردم حلال کند .

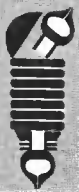
امام می تواند مالکیت اشخاص را نسبت به آن چه در دست آن ها است تثبیت کند و آن چه را قبل از حکومت او انجام شده پی گیری نکند .

وظیفه امام نسبت به بدعت ها .

امام نسبت به نماز خواندن بر اموات ، از دیگران سزاوارتر است .

امام برای امامت جماعت از دیگران احق است .

امام مسلمین و نماز جمعه .

امام مسلمین و نماز عید قربان و عید فطر .
امام می تواند مردم را بر حضور در نماز جماعت اجبار کند .
عید قربان بودن و عید فطر بودن به حکم امام ثابت می شود .
مخالفت با امام در انجام مناسک حج جایز نیست .
امام می تواند مردم را به انجام حج وادار کند .
امام ، امیرالحاج (سرپرست حجاج) تعیین و نصب می کند .
امام در موارد لزوم قرعه ، قرعه کشی می کند .
امام زکات می گیرد و برای گرفتن زکات مأمور امین دارد .
پنهان کردن زکات از امام جایز نیست .
زکات فطره را باید به امام بدهند .
امام صدقات را طبق نظر خود تقسیم می کند .
امام وام و امداران را از زکات می پردازد .
امام سهم « مؤلفه قلوبهم » را از زکات می پردازد .
امام حقوق و حق الزحمه مأموران اخذ زکات را می دهد .
خمس مربوط به حاکم است .
امام خمس ، را تقسیم می کند .
انفال ، ملک امام است .
امام وارث کسی است که وارث ندارد .
امام می تواند ارث کسی را که وارث ندارد به برخی از کسانی که صلاح بدانند بدهد .
امام در برخی موارد دیه را می گیرد و در بیت المال قرار می دهد .
امام قیمت عبدی را که مولایش او را کشته می گیرد و در بیت المال قرار می دهد .
بیت المال در تقویت اسلام و دین هزینه می شود .
بر امام واجب است بیت المال را میان مسلمین به طور مساوی (عادلانه) تقسیم کند .
امام بیت المال را به کسی که حقی در بیت المال ندارد نمی دهد .
کسی که حقی در بیت المال ندارد نباید در آن تصرف کند . و لازم است امام او را از

این کار منع کند .
مردم در بیت المال و فیء شریک هستند .
بر امام لازم است در مصرف بیت المال دقت کند .
امام نمی تواند بیت المال را ذخیره کند مگر در صورتی که مصلحتی آن را ایجاب کند .
ارتزاق از بیت المال مکروه است .
ارتزاق از بیت المال برای کسی که در بیت المال حق دارد جایز است .
لازم است امام به قاضی به اندازه اداره زندگی اش از بیت المال پردازد .
اگر حج خانه خدا و زیات قبر رسول خدا - صلی الله علیه و آله - به طور کلی متروک شود
بر امام لازم است با هزینه کردن بیت المال برخی از افراد را به حج خانه خدا بفرستد .
امام کفاره ای که به عهده شخص فقیر واجب شده از بیت المال می پردازد .
امام وام مقروضان را می پردازد .
امام در برخی موارد هزینه ازدواج افراد خاصی را از بیت المال می پردازد .
امام ، زن زناکار را (برای حفظ او از آلودگی) شوهر می دهد .
امام برای رفع نزاع میان شیعیان از بیت المال می پردازد .
امام در برخی موارد دیه ای که به عهده شخصی واجب شده از بیت المال می پردازد .
امام اشتباه قاضی را با پرداخت از بیت المال جبران می کند .
امام به کسانی که توان کسب ندارند از بیت المال کمک می کند .
امام با صرف بیت المال دست سارق را که بریده شده معالجه می کند و در ایام
معالجه از او پذیرایی می کند .
امام مخارج زندانیان را می پردازد .
جهاد با غیر امام یا منصوب از طرف او و بی اذن از آنان جایز نیست .
امام غنائم جنگ را به نظر خود تقسیم می کند .
تعیین مقدار جزیه و مورد صلح و شرایط آن با امام است .
تعیین شرایط ذمه با امام است .
امام در جنگ به دشمن امان می دهد .

- غنایم در برخی موارد ملک امام است .
- امام و اراضی خراجیه .
- امام و اسرای جنگی .
- امام خود، قضاوت می کند و یا قاضی نصب می کند .
- صفات قاضی .
- حاکم، همسر کسی را که مخارج زندگی را نمی دهد طلاق می دهد .
- حاکم، زوجه کسی را که مفقودالاثراست طلاق می دهد .
- امام در برخی موارد ولی طلاق است .
- امام و مسئله ملاءنه .
- امام و اجبار کسی کهظهار کرده است
- امام و اجبار کسی که ایلا کرده است به طلاق یا
- حاکم مال غیر را بدون رضایت او در برخی موارد می فروشد .
- امام و تصرف در مال کسی که غایب است .
- امام عبد دیگری را بی رضایت او آزاد می کند .
- حکم رسول خدا به کندن درخت سمرة بن جندب .
- حکم به ورشکسته بودن افراد با امام است .
- اقامه حدود الهی با حاکم است .
- احتیاط در اجرای حدود لازم است .
- قضاوت طبق فقه اسلام میان اهل کتاب جایز است .
- لزوم اقامه حدود بر کفار اگر گناهی را آشکارا انجام دهند .
- امر محاریبان با امام است .
- امام می تواند مجرمی را عفو کند و او را از حدّ معاف دارد .
- وساطت برای عدم اجرای حدّ جایز نیست .
- خوب است امام کسی را که همسر خود را بر غیر دستور شرعی طلاق داده تادیب کند .
- کسی که مسلمانان را اذیت می کند تعزیر می شود .

اگر دو نفر (غیر زن و شوهر) برهنه زیر یک لحاف بخوابند تعزیر می شوند.

کسی که شهادت دروغ داده باشد تعزیر می شود، و او را دور شهر می گردانند تا مردم او را بشناسند.

کودکی که دزدی کند تعزیر می شود.

کسی که دیگری را متهم کند تعزیر می شود.

کسی که در ماه رمضان با همسر خود نزدیکی کند تعزیر می شود.

تعیین مقدار تعزیر با امام است.

در برخی موارد برخی مجرمان تبعید می شوند.

محارب اگر تبعید شد بر او سخت گرفته می شود.

چه کسانی زندانی می شوند.

زندانی شدن برای خیانت.

حبس مست تا به حال معمولی برگردد.

حبس برای شهادت دروغ.

حبس برای این که گیسوان زنی را تراشیده باشد.

حبس برای عدم پرداخت نفقه همسر.

حبس به خاطر زنا.

حبس شش روزه برای اتهام قتل.

حبس برای فرمان دادن به قتل.

حبس برای این که کسی را نگه داشته تا دیگری او را بکشد.

کسی که قاتل را فراری داده حبس می شود تا قاتل را بیاورند.

حبس کفیل تا بده کار را بیاورد.

حبس برای این که بدهی خود را پردازد.

حبس برای ارتکاب دزدی.

حبس برای اختلاس.

حبس زنی که مرتد شده است.

حبس کسی که ایلا کرده تا همسرش را طلاق دهد و یا
امام دستور می دهد زندانیان را روز جمعه و عید به نماز جمعه و نماز عید ببرند .
در حبس با تهدید اقرار گرفتن پذیرفته نیست .
کیفیت رفتار با زندانیان .
والی می تواند جلو احتکار را بگیرد .
امام برخی چیزها را معدوم و بناها را خراب می کند .
امام خانه خائن را خراب می کند .
امام می تواند دستور قتل برخی از کفار را صادر کند .
تهدید خطاکار در برخی موارد جایز است .
وظیفه امام در مورد کسی که جنایتی مرتکب شده و به حرم الهی پناه برده است .
برای حاکم جایز است که در اموال مردم تصرف کند .
روایات ولایت فقیه .
واژه امام عادل شامل فقیه منصوب از قبیل امام می شود .
صفات امام عادل .

روایات یاد شده شامل مطالبی است که در ارتباط با حکومت است و اگر حاکم و حکومتی نباشد این روایات مورد نخواهد داشت، پس وجود اصل حکومت در میان احکام اسلام مفروغ عنه است و اسلام جدای از حکومت اسلامی نیست که توسط رسول خدا -صلی الله علیه وآله- ابلاغ شده است و جمله معروف تفکیک اسلام از سیاست در واقع تفکیک اسلام از اسلام است .

کتاب «الحکومة الاسلامیة فی احادیث الشیعة الامامیة» در ۲۴۸ صفحه وزیری توسط انتشارات مؤسسه در راه حق (قم) چاپ شده است .

پی نوشت ها:

- ۱ . حکومت اسلامی، ص ۶، چاپ سوم؛ ۱۳۹۱ هـ. ق. نام دیگر این کتاب ارج مند «ولایت فقیه» است .
- ۲ . در کل این احادیث قرائتی وجود دارد که ثابت می کند امام مسلمین در این روایات، اعم از امام معصوم است .